

Základné pojmy k rovnosti príležitostí a rodovej rovnosti

Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí
MPSVR SR

Olga Pietruchová
www.gender.gov.sk

Rovnosť príležitostí

Rovnosť príležitostí spočíva predovšetkým v rovnosti šancí, v možnosti uplatniť sa v spoločnosti a dosiahnuť svoje práva.

- rovnosť pred zákonom,
- predchádzanie a postihovanie diskriminácie,
- diverzita - kultúrna, náboženská a jazyková rozmanitosť a jej rešpektovanie.

Rovnosť príležitostí

- **Rovnosť de iure**, niekedy sa používa aj termín formálna rovnosť alebo rovnosť na papieri – odkazuje na rovnosť definovanú zákonom.
- **Rovnosť de facto** odkazuje na rovnosť, ktorá je dosahovaná, resp. uplatňovaná v praxi.
- **Evaluácia** – vyhodnotenie rovnosti šancí:
 - **ex ante** – na štartovacej čiare
 - **ex post** – podľa výsledkov

Rodová rovnosť

- Podľa Rady Európy „rovnosť žien a mužov znamená rovnaké zviditeľnenie, rovnakú právomoc a rovnakú účasť mužov i žien vo všetkých oblastiach verejného a súkromného života.“

Zákonná úprava RP

- Slovenská republika má **univerzálnu úpravu** rovnosti príležitostí, tak ako aj jej **špeciálnu úpravu** v niektorých zákonoch, do ktorých bola prenesená úprava smerníc EÚ.
- **Antidiskriminačný zákon (365/2004 z.Z.)**
- Zákon č. 311/2001 Z. z. - **Zákonník práce**
- Zákon č. 400/2009 Z. z. - **Zákon o štátnej službe**

Antidiskriminačný zákon

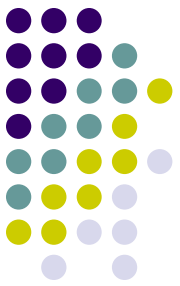
- Priama diskriminácia
- Nepriama diskriminácia
- Obťažovanie (*bullying, bossing, mobbing...*)
- Sexuálne obťažovanie (*harrasment*)
- Pokyn na diskrimináciu
- Nabádanie na diskrimináciu
- Neoprávnený postih
- Viacnásobná diskriminácia

Diskriminácia – pojmy zo zákona

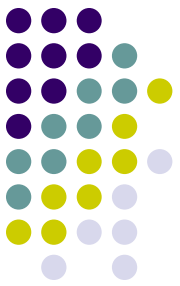

- **Priama diskriminácia** je konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.
- **Nepriama diskriminácia** je navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú osobu v porovnaní s inou osobou; nepriama diskriminácia nie je, ak takýto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takého záujmu.

Obťažovanie

- **Obťažovanie** je také správanie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zastrašujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponižujúceho, potupujúceho, zneuct'ujúceho alebo urážajúceho prostredia a ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť zásah do slobody alebo ľudskej dôstojnosti.
- **Sexuálne obťažovanie** je verbálne, neverbálne alebo fyzické správanie sexuálnej povahy, ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť narušenie dôstojnosti osoby a ktoré vytvára zastrašujúce, ponižujúce, zneuct'ujúce, nepriateľské alebo urážlivé prostredie.

Antidiskriminačný zákon

- povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania je ustanovená pre tieto oblasti:
 - Oblasť zamestnania a povolania;
 - Oblasť vzdelávania;
 - Oblasť sociálneho zabezpečenia a oblasť sociálnych výhod;
 - Oblasť zdravotnej starostlivosti;
 - Oblasť poskytovania tovarov a služieb vrátane bývaní.

Zákonník práce

§ 13

(1) Zamestnávateľ je v pracovnoprávnych vzťahoch povinný zaobchádzať so zamestnancami v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou pre oblasť pracovnoprávnych vzťahov osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

Zákonník práce

(2) V pracovnoprávnych vzťahoch sa zakazuje diskriminácia zamestnancov z dôvodu pohlavia, manželského stavu a rodinného stavu, sexuálnej orientácie, rasy, farby pleti, jazyka, veku, nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, genetických vlastností, viery, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Zákonník práce

§ 119a

Mzda za rovnakú prácu a za prácu rovnakej hodnoty

(1) Mzdové podmienky musia byť dohodnuté bez akejkoľvek diskriminácie podľa pohlavia...

(2) Ženy a muži majú právo na rovnakú mzdu za rovnakú prácu alebo za prácu rovnakej hodnoty. ...

Zákon o štátnej službe

§ 4

Zákaz diskriminácie

(1) Služobný úrad je povinný zaobchádzať so štátnymi zamestnancami v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou osobitným predpisom, 6) najmä pokiaľ ide o podmienky vykonávania štátnej služby, odmeňovanie a iné plnenia peňažnej hodnoty a nepeňažnej hodnoty poskytované v súvislosti s vykonávaním štátnej služby, vzdelávanie, príležitosti na funkčný postup v štátnej službe a o skončenie štátnozamestnaneckého pomeru.

Zákon o štátnej službe

(3) V štátnozamestnaneckých vzťahoch je zakázaná diskriminácia štátnych zamestnancov a občanov, ktorí sa uchádzajú o štátnu službu, z dôvodu pohlavia, sexuálnej orientácie, náboženského vyznania alebo viery, rasového pôvodu, národnostného pôvodu alebo etnického pôvodu, farby pleti, jazyka, sociálneho pôvodu, majetku, rodu, nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, veku, manželského stavu, rodinného stavu, povinností k rodine, členstva alebo činnosti v politickej strane alebo v politickom hnutí, v odborovej organizácii, v inom združení alebo z dôvodu iného postavenia.

Zákon o štátnej službe

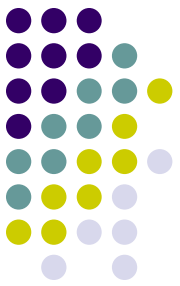
(4) Služobný úrad a štátny zamestnanec nesmú vykonávanie práv a povinností vyplývajúcich zo štátnozamestnaneckého pomeru zneužívať na ujmu iného štátneho zamestnanca alebo inej fyzickej osoby alebo na ponižovanie ich ľudskej dôstojnosti.

(5) Služobný úrad nesmie štátneho zamestnanca akýmkoľvek spôsobom postihovať alebo znevýhodňovať preto, že sa zákonným spôsobom domáha svojich práv vyplývajúcich zo štátnozamestnaneckého pomeru.

Zákon o štátnej službe

(6) Štátny zamestnanec, ktorý sa domnieva, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania, 7) sa môže domáhať ochrany v služobnom úrade alebo na súde. Rovnako sa môže tejto ochrany domáhať občan, ktorý sa uchádza o štátnu službu. Služobný úrad je povinný na podnet štátneho zamestnanca alebo občana, ktorý sa uchádza o štátnu službu, bez zbytočného odkladu odpovedať, vykonať nápravu a odstrániť následky nedodržania zásady rovnakého zaobchádzania.

Informácie

www.gender.gov.sk

Stránka odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí

www.snslp.sk

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

www.diskriminacia.sk

Stránka OZ Občan, demokracia a zodpovednosť